

POSUDEK OPONENTA NA DIPLOMOVOU PRÁCI

Téma diplomové práce:

Komparace volebních systémů do Poslanecké sněmovny PČR a Bundestagu SRN

Autorka diplomové práce:

Bc. Romana Janečková

Vedoucí práce:

PhDr. Josef Straceny, CSc.

Zvolené téma

Jakékoli téma pro vědeckou práci (a diplomová práce je nepochybně vědeckou prací *sui generis*), které vychází z oblasti srovnávacího ústavního práva, je jistě už ze své podstaty atraktivní, protože nutně musí pracovat se „vznešenými“ principy a zásadami ústavního práva. Ošidná je však vždy volba komparovaných objektů, protože ne všechny instituty ústavního práva, jakkoli se zdají podobné, lze komparovat bez výhrad. V případě předkládané závěrečné práce je tak otázkou vhodnost srovnání volebních systémů využívaných pro volby do jednokomorového zastupitelského tělesa a pro volby do jedné z komor dvoukomorového zastupitelského tělesa.¹

Struktura práce

Kromě prezentace obligatorních částí v podobě úvodu a závěru je práce členěna do čtyř hlavních kapitol, jejichž obsahem je (1) teoretické vymezení voleb a volebních systémů v demokratických zřízeních, (2) volebního systému do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, a to včetně historického vývoje, (3) téhož v případě Bundestagu a obsahem až 4. kapitoly je text, na který odkazuje název diplomové práce. Nicméně tato připomínka nesměruje ke struktuře práce, která je konstruována logicky a přehledně, jako spíše k možné císelaci tématu práce.

Zpracování tématu obsahově i formálně

Prezentovaným smyslem práce potvrzení (či vyvrácení) hypotézy, že relevantní německý volební systém by mohl (měl) být východiskem pro jeho českou (ne-li aplikaci, pak jistě alespoň) modifikaci. Otázkou je, zda je vůbec možno takovou hypotézu potvrdit (či vyvrátit), když jde o srovnání dvou zcela odlišných „organismů“, jednokomorového tělesa a jedné komory tělesa dvoukomorového – viz výhrada shora. Bráno do důsledků, český volební systém je do jisté míry německému až na nuance blízký. Bundestag je personálně naplněn částečně za využití většinového a částečně za využití poměrného (proporčního) volebního systému. Český

---

¹ Zvláštní pozornost by si určitě zasloužilo užívání speciální terminologické zkratky „volební systém do...“, které je z hlediska jazykového nonsensem, nicméně je frekventovaně užívána i odbornou veřejností. Fakticky se rozhodně nejedná o „volební systém do“ jakéhokoliv orgánu, ale jedná se o „volební systém využívaný ve volbách (pro volby) do určitého orgánu“.

parlament, vezmou-li se v úvahu obě komory, rovněž. Pouze poměr (německý 299:299 vs. český 200:81) je rozdílný.

Práce se deklaruje jako deskriptivně analytická, nicméně analytické složce zůstává poměrně dlužná, byť je v úvodu analýza prezentována jako cíl práce. Autorka zůstává spíše v rovině popisu a do oblasti analýz zasahuje sporadicky a to ještě nepřímo formou interpretací.

Závěr práce vyznívá pak poněkud dvojsečně – na jedné straně autorka přiznává, že povědomí o poměrně zásadní znalosti týkající se zpracovávané problematiky (volební inženýrství) objevila až při zpracování práce, na druhou stranu by i zpracování práce mělo vést ke znalostnímu obohacení zpracovatele (a čtenářské obce samozřejmě též). Diskutabilní je pak jen míra „neznalostí“ pokud jde o východiskovou výbavu autora. Je ovšem logické, že nelze činit vědecké závěry bez předchozí znalosti základních postulátů a souvislostí mezi nimi. Obsahově pak závěr často sklouzává k jakýmsi obecným proklamacím (str. 60) a nedotaženým myšlenkám: *Ukázalo se například, že při posuzování volebních systémů musíme rozlišovat mezi pojmy „optimální“ a „ideální“ volební systém* (str. 58). Čtenáři pak není jasné, v čem tkví rozdíl a proč je latentní nuance tak významná, když právě s výjimkou Závěru o této problematice zmínka není. Pozoruhodná je i věta: *Dále jsem si také uvědomila, že abych mohla učinit relevantní hodnotící závěry, bylo by třeba provést hlubší analýzy opírající se o více statistických údajů z výzkumů či samostatně aplikovat speciální měřicí metody volebních srovnávacích inženýrů (např. index proporcionality apod.), které však svou odborností dle mého názoru již překračují rámec mého studijního oboru* (str. 58). Je nutno toto prohlášení vnímat tak, že práce relevantní hodnotící závěry nepřináší? Pokud se autorka zmiňuje o „celé řady variant a propracovaných návrhů“, z nichž žádný neprezentuje, bylo by jistě přínosné, kdyby některý z nich favorizovala s uvedením důvodů, proč tak činí.

Rozsah práce (cca 55 stran bez seznamu zkratk, literatury a příloh) vcelku odpovídá nárokům kladeným na tento typ vědecké práce. Absentuje prezentace metod, které autorce při zpracování práce sloužily, byť je lze z předkládané práce při troše úsilí extrahovat.

Pokud jde o poznámkový aparát, autorce lze vytknout z formálního hlediska nestejně užívané odkazy pod čarou (odkazy někdy uváděny před interpunkčním znaménkem, někdy za ním). S fonty pracuje autorka střídavě.

Styl práce

Styl práce je uvolněný, autorka se vyjadřuje lehce a až na výjimky (např. str. 32 a zde užití *volební kelání*) zůstává převážně v rovině vědeckého vyjadřování a nesklouzává k žurnalistickému slovníku.

Další aspekty práce

Odkazovaná literatura (jak písemná, tak elektronická) je velmi bohatá, což ostatně odpovídá tomu, že zvolené téma bylo vědeckou veřejností opakovaně zpracováno; autorka se zjevně v množství literatury orientuje dobře a citlivě s ní pracuje.

Hlavním cílem práce má být analýza volebních výsledků v ČR a SRN za posledních cca 20 let (str. 6); k tomu však již oponent vyjádřil své stanovisko shora. Je nutno konstatovat, že tento cíl autorka naplnila částečně, přiznáme-li analytický rozměr zejména převzatým interpretacím. O dílčích cílech práce autorka pomlčela, takže jejich splnění nelze objektivně hodnotit.

I s výhradami uvedenými shora (relevantní výhrady jsou více obsahové, méně formální) považuje oponent diplomové práce práci za způsobitou k obhajobě a navrhuje hodnocení práce stupněm **velmi dobře**.

V Praze dne 17. 12. 2012

Stanislav Sádovský

V rámci obhajoby doporučuji položit následující otázky:

1. Jak vnímá autorka volební systém navrhovaný K. Janečkem s pozitivními a negativními hlasy?
2. Jaké hlavní rozdíly nachází autorka mezi německou a českou politickou kulturou a jaký je vzájemný vztah politické kultury a uplatňovaného volebního systému, resp. může volební systém ovlivnit politickou kulturu v zemi?

